

Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

Til	Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser
Dato	24.04.2024
Saksnummer	12/24
Saksarkivnr.	24/00000
Sakstype	O-sak

Saksansvarlig	Vigdis N Kvalheim
Saksbehandler	Frode Arntsen

Nasjonalt vitenarkiv statusrapport

Forslag til vedtak

Porteføljestyret tar statusrapport for utvikling og planer for innføring av Nasjonalt vitenarkiv til orientering med de kommentarer og innspill som kom i saken.

Bakgrunn

Denne saken presenterer status for Cris/NVA-prosjektet.

De [nasjonale mål og retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige artikler](#), publisert den 22 august 2017 er grunnlaget for etablering og utvikling av et nasjonalt vitenarkiv.

Dokumentets retningslinje nr 2: *Alle vitenskapelige artikler basert på offentlig finansiert forskning skal deponeres i et egnet vitenarkiv senest ved publiseringstidspunktet, uavhengig av publiseringskanal og uavhengig av når det er mulig å gjøre dem åpent tilgjengelige.* Videre har dokumentet flere tiltak, der tiltak nr 1-3 er grunnlaget for utvikling av Nasjonalt vitenarkiv (NVA).

- 1. Forbedre funksjonaliteten for deponering av artikler via Cristin.*
- 2. Utrede hvordan et nasjonalt vitenarkiv skal realiseres.*
- 3. Kreve deponering i vitenarkiv lokalt eller nasjonalt som en forutsetning for at artiklene skal telle i den resultatbaserte finansieringen. Kravet forutsetter at vitenarkiv og annen nødvendig infrastruktur for deponering er tilgjengelig for alle forskningsinstitusjonene.*

Med grunnlag i tiltak nr 2, fikk Unit (senere Sikt) i oppdrag å utrede hvordan et nasjonalt vitenarkiv skal realiseres og leverte denne utredningen til KD ved årsskiftet 2018/2019. Utredningen var omfattende og involverte brukerinstitusjonene bredt. Utredningen foreslo å utvikle et nasjonalt vitenarkiv slik at funksjonalitet fra det eksisterende Cristin og et nasjonalt vitenarkiv realiseres på en felles informasjonsmodell.

Gjennom revidert nasjonalbudsjett i 2019 fikk Unit i oppdrag å utvikle det som ble foreslått i utredningen med tillegg av evt senere opplysninger.

Nasjonalt vitenarkiv gjør at alle forskningsinstitusjonene får tilgang til et vitenarkiv og annen nødvendig infrastruktur for deponering av vitenskapelige publikasjoner. NVA samler funksjonaliteten fra dagens Cristin-tjeneste og de institusjonelle vitenarkivene i et felles nasjonalt produkt. NVA benytter de eksisterende registrene med personopplysninger, organisasjonsopplysninger og prosjektinformasjon som også benyttes i dagens Cristin-tjeneste. Resultatdata fra dagens Cristin vil migreres til NVA og sammenstilles med filer fra de institusjonelle vitenarkivene før full overgang til NVA.

Når alle data om- og resultater fra vitenskapelige publikasjoner samles i ett felles produkt (NVA) vil antall forekomster av hvert resultat med tilhørende fil reduseres fra mange til én, til forskjell fra dagens systemlandskap med ett felles Cristin-system og over 70 institusjonelle vitenarkiv. Dette sikrer bedre konsistens i- og kvalitet på metadata og i tillegg betydelig mindre arbeidsinnsats fra institusjonene ved registrering og vedlikehold av data.

Status

Porteføljestyret er holdt jevnlig orientert om prosjektet for utvikling av Nasjonalt vitenarkiv (NVA). I sitt forrige møte, den 31 januar 2024, uttrykte Porteføljestyret sterk bekymring for fremdriften til NVA, og påpekte at det var viktig at Styret var godt informert. I samme møte, sak 5/2024, ba Porteføljestyret om at det blir utnevnt en leder for styringsgruppa for Cris/NVA blant representantene fra sektoren. Denne lederen skal bli invitert inn i saker som gjelder Cris/NVA både i PS-FK og i digitaliseringsstyret. Porteføljestyret uttrykte stor bekymring over statusen for Cris/NVA, og ber om at det blir gjort en grundig evaluering av status og gjennomførbarhet, og at dette blir egen sak i neste styremøte.

Sikt har i møte med Styringsgruppen for Cris/NVA-prosjektet den 14 februar 2024 i sak 7/24 lagt frem forslaget for styringsgruppen. Referatet sier følgende:

07-24 Eventuelt

SG har diskutert forslaget fra porteføljestyret om å utnevne en ekstern leder av styringsgruppa. SG anser det ikke som hensiktsmessig med ekstern leder i et prosjekt under utvikling og har full tillit til nåværende leder fra Sikt. Det må allikevel gjøres tiltak for å bedre styringsinformasjonen og kommunikasjon i prosjektet, f.eks. ved at medlemmer i SG bistår Sikt.

Vedtak:

Styringsgruppen ser det som hensiktsmessig at styringsgruppen fortsatt ledes av Sikt.

Det nyoppnevnte produktrådet for forskningsinformasjon, der NVA inngår, har sitt første møte den 17 april 2024, det vil orienteres fra produktrådets møte som del av denne saken.

Sikt vil sende brev til alle institusjoner som benytter Cristin og de som har institusjonelle vitenarkiv med all relevant informasjon om nåværende status og relevant informasjon i forbindelse med den kommende overgangen til NVA. Brevet sendes i løpet av uke 17.

Status for utvikling

I porteføljestyrets møte 1/2024 orienterte Sikt om den eksterne testgruppen sin gjennomgang av NVA i slutten av november 2023. Etter gjennomgangen av NVA leverte den eksterne testgruppen, som er oppnevnt av Universitets- og høyskolerådet (UHR) og Forskningsinstituttene fellesarena (FFA), en rapport der de gjør rede for det de oppfattet å være feil, mangler og ønsket funksjonalitet. Rapporten er saksdokumentets vedlegg 1. Rapporten fra testgruppen er publisert og åpent tilgjengelig på prosjektets nettsider (<https://sikt.no/tiltak/cris-nva-prosjektet>).

Med bakgrunn i rapporten og testgruppens øvrige innspill i tillegg til tidligere innspill fra brukerinstitusjonene har Sikt rettet påpekte feil, utviklet manglende funksjonalitet og implementert deler av de ønsker gruppen har kommet med om ytterligere funksjonalitet og optimalisering/forbedring av eksisterende funksjonalitet. Feilene er i sin helhet rettet og det testgruppen i sin rapport påpekte av manglende funksjonalitet er utviklet. Det har vært og er løpende dialog mellom prosjektet og den

eksterne testgruppen med møter hver 14. dag samtidig som det har vært enkeltmøter med testgruppens representanter for hver av de 5 institusjonene utpekt fra UHR og FFA. De innspillene som så langt ikke er håndtert anses ikke å være kritisk i forhold til å ta NVA i bruk for institusjonene. Dette arbeidet er en pågående prosess og videreføres også etter full overgang til NVA.

Testgruppen ga i sin rapport konkrete tilbakemeldinger på de 8 områdene som er vist i vedlagte rapport (vedlegg 1). Med unntak av det første punktet om «Søk», der det har vært en løpende dialog med testgruppen på den funksjonaliteten Sikt har utviklet og satt i produksjon har det i liten grad kommet konkrete tilbakemeldinger etter at Sikt har utviklet og demonstrert for testgruppen det som er utviklet og satt i produksjon. Unntaket er punktet som omhandler *Visning av institusjonenes stedstruktur i ulike deler av systemet*. Her har det vært diskusjon rundt en mer hensiktsmessig måte å løse dette på og Sikt har endret funksjonaliteten og demonstrert dette for testgruppen.

I tillegg ga de en rekke tilbakemeldinger i testgjennomgangen som prosjektet også har tatt med seg videre, jf. også det som skrives i rapportens siste del, s. 3. *Sentral funksjonalitet må være implementert slik at denne kan testes. Mindre feil og mangler (inkludert upresis/utilstrekkelig hjelpetekst), som Sikt allerede har fått innspill på etter testrundene, bør i større grad være svart ut for å unngå gjentakende tilbakemeldinger. Testgruppen har meldt at medlemmer av denne kan være tilgjengelig for fortløpende testing og tilbakemelding, slik at Sikt kan ta kontakt ved utrulling av funksjonalitet/retting/endringer og raskt få direkte tilbakemelding på dette.*

To av testgruppens medlemmer var invitert til å gi en orientering i styringsgruppens møte den 21 mars. Deres innspill dreiet seg om en avgrenset del av det arbeidet Sikt har gjort etter testgruppens rapport fra november, i hovedsak knyttet til deler av avansert søk og visning av institusjonenes stedhierarki i NVA. Deres innspill var delvis ferdig utviklet og satt i produksjon umiddelbart forut for møtet i SG, dels hadde de gode innspill som i ettertid er implementert i løsningen som er utviklet og satt i produksjon. Det vil fortsatt være behov for å finjustere deler av søk i NVA.

Styringsgruppen (SG) er fortsatt bekymret (se referatet-vedlegg 2 til saken)) for at det på enkelte områder fremstår som at det fortsatt er avvik mellom testgruppas vurdering av funksjonaliteten og prosjektets vurdering. SG har oppfordret prosjektet til å være tydeligere på valg som er gjort, slik at det som har vært/er oppfattet som mangler og som prosjektet vurderer å ligge utenfor leveransekrav, blir møtt med tilgjengelige og gode forklaringer på hvordan tjenesten er tenkt å fungere. Dette området ha vært gjenstand for løpende diskusjon og avklaring mellom prosjektet og testgruppen. Den omforente funksjons- og leveranseplanen beskriver ikke all funksjonalitet på et slikt detaljnivå at det er entydig hvordan funksjonaliteten skal være for at oppgaven skal løses.

En oversikt over status for utviklingsaktiviteter og innspill vises på [Sikt sine nettsider](#). Nettsiden har følgende hovedpunkter:

- Dette jobber vi med nå (tidl. "utviklingsnytt", oppdateres ca. annenhver uke)
- Funksjonalitet som gjenstår å utvikle før NVA går i full drift. Dette er en oversikt over ønsket funksjonalitet og forbedringer som er kandidater inn i den kontinuerlige videreutviklingen som skal skje i årene etter produksjonssetting

Migrering av data

Data fra Cristin er i flere runder prøvemigrert til testversjonen av NVA (<https://test.nva.sikt.no/>). Data fra de forskjellige vitenarkivene er migrert og forsøkt sammenstilt med Cristin-poster der det er mulig. Dette er en omfattende prosess og det er underveis avdekket utfordringer som er løst. Det er arrangert flere webinar for å få innspill til hvordan data skal migreres og sammenstilles. Med grunnlag i nåværende prøvemigrering fra Cristin og vitenarkivene blir institusjonene den 16 april invitert til sjekke kvaliteten på migrerte data og gi tilbakemeldinger innen 30 april. Det finnes i dag over 2 millioner poster i Cristin og det er ikke mulig å sjekke alle data, men institusjonene bes om å sjekke et utvalg av alle resultattyper fra Cristin og vitenarkivene. Dette for å sikre at migreringen fra Cristin som er planlagt i juni med påfølgende migreringer fra vitenarkivene og sammenstilling med de relevante Cristin-postene gjennomføres med best mulig kvalitet. Sikt vil forbedre migreringsprogrammene i etterkant av testen.

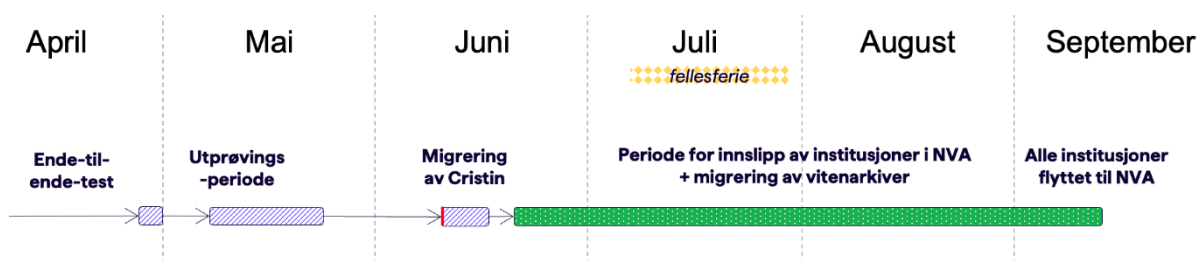

Avsluttende test

Sikt har engasjert en ekstern testrådgiver fra konsultentselskapet Bouvet som skal bistå Sikt med å utarbeide opplegget for den kommende ende-til-ende-testen, og med å gjennomføre denne. På møtet i SG før påske presenterte hun det faglige grunnlaget som ligger bak en slik akseptansetest (i prosjektet omtalt som E2E-test), og hva en kravanalyse og testplan bør inneholde. Det utarbeides en kravanalyse, der krav med tilhørende akseptanskriterier blir til testcases. Disse testcasene blir så utgangspunktet for den kommende akseptansetesten. Den strukturerte testen er basert på den omforente funksjons- og leveranseplanen, i tillegg til de innspill som ble gitt av den eksterne testgruppen, som er beskrevet i deres rapport (vedlegg 1). Resultatene fra akseptansetesten vil etter bearbeiding og analyse resultere i en sluttrapport, som legges fram for SG som grunnlag for deres anbefaling om "go or no go" dvs. godkjenning av leveransen i prosjektet. Arbeidet med testopplegget er nå godt i gang. Det legges også opp til involvering/ samråd av den eksterne testgruppen og referansegruppen eller representanter for disse før opplegget legges frem for SG. Når testopplegget/planen er godkjent av SG og datagrunnlaget som skal testes er kvalitetssikret og beskrevet for testerne, vil den avsluttende ende-til-ende test (akseptansetest) bli gjennomført. Neste møte i SG er berammet til uke 17 med gjennomføring av ende-til-ende test i uke 18, dog avhengig av om opplegget for ende-til-ende test er klart til dette tidspunktet.

Tidsplan

Nedenfor vises en skisse/tidsplan for når de forskjellige aktivitetene knyttet til overgangen til NVA er planlagt gjennomført.

Cristin blir satt til å kun tilby lesetilgang fra medio juni, før alt innhold migreres over til NVA. Lesetilgang innebærer at det ikke lenger vil være mulig å registrere eller endre på innhold i Cristin. Det vil fortsatt være mulig å lese og søke i innhold. Vi setter strek for å sikre at ingen gjør ytterligere endringer i Cristin, da dette ikke vil bli med over til NVA etter at innholdet er migrert.

Etter at Cristin er migrert vil det følge en periode med innfasing av institusjoner i NVA parallelt med at eksisterende institusjonelle vitenarkiv fortløpende migreres til NVA og vitenarkivenes innhold slås sammen med de respektive metadatatpostene fra Cristin. Vi forventer at alle institusjoner er flyttet over til NVA innen medio september.

Når Cristin stenges for pålogging medio juni 2024 (lesetilgang) og Cristin-data er ferdig migrert til NVA, vil samtidig det eksisterende Cristin Rest API omdirigeres slik at resultatinformasjon hentes fra NVA. Dette innebærer at de institusjonene som i dag benytter Cristin Rest API kan fortsette å benytte dette som i dag inntil videre. Nytt NVA-API er lansert både til produksjon og test

Tidspunkt for flytting til NVA, med migrering av de lokale vitenarkiv for de det gjelder, avtales mellom Sikt og hver enkelt institusjon; dette for å sikre kapasitet og ressurser hos de involverte.

Introduksjon og opplæring

Nåværende planer for introduksjon og opplæring ift bruk av NVA omfatter blant annet en introduksjonsvideo som er under utarbeidelse. Denne vil gi grunnleggende informasjon om hva NVA er, herunder koblingen mot åpen publisering og regjeringens mål om at resultater fra offentlig finansiert forskning skal være åpent tilgjengelig. I tillegg vil det gjennomføres en serie webinarer med grunnleggende opplæring, delvis rettet mot de forskjellige rollene som brukerne har i NVA.

Det er utarbeidet detaljerte veiledninger for de forskjellige funksjonalitetene som løpende oppdateres ved lansering av ny funksjonalitet og endringer i eksisterende funksjonalitet. Disse veiledningene er tilgjengelig på sikt.no, med direkte lenke fra NVA ([Hjelpeside](#)).

Ved innfasing av den enkelte institusjon distribueres nødvendig skreddersydd oppstartsinformasjon til den enkelte institusjon. Gjennom hele perioden fra medio juni til medio september vil det gjennomføres jevnlig webinarer med primærformål å gi oppdatert informasjon og svare ut institusjonenes og brukernes spørsmål.

Risiko og sårbarhetsanalyse

Arbeidet med risiko og sårbarhetsanalyse for NVA er pågående med Sikt sitt sikkerhetsmiljø som ansvarlig for gjennomføringen. Arbeidet forventes ferdigstilt i løpet av april 2024 og vil i tillegg til identifisering av relevante tiltak også levere en rapport som vil være tilgjengelig for institusjonene for bruk i deres egne eventuelle risiko- og sårbarhetsanalyser i forbindelse med bruk NVA.

Etter gjennomført ROS-analyse vil det utarbeides en kontinuitetsplan for å sikre at det er mulig å opprettholde aktivitet til tross for en uønsket hendelse.

Sikt sitt sikkerhetsmiljø gjennomfører også penetrasjonstest for å verifisere at det ikke foreligger sårbarheter i NVA evt avdekke eventuelle sikkerhetsutfordringer.

Fra prosjekt til drift og kontinuerlig utvikling

Når NVA er i full drift, vil tjenesten videreutvikles i tråd med brukernes behov. Alle innspill som gis når løsningen testes og tas i bruk blir dokumentert og registrert. Mange av disse blir implementert før full overgang, mens en del av innspillene vil bearbeides videre og være en del av prioriteringen for videreutvikling og forbedring som vil gjøres i samråd med det nyoppnevnte og sektorsammensatte Produktråd for forskningsinformasjon og eventuelt Porteføljestyret for forskning og kunnskapsressurser der det er behov for større investeringer/prinsipielle beslutninger.

Det jobbes fortløpende med å strukturere utstillingen av funksjonalitet som vil bli utviklet etter at NVA er i full drift, og med å synliggjøre prosessen for hvordan innspill blir behandlet. [Nettsiden](#) blir fortløpende oppdatert med dette.

Lovgrunnlag og juridisk rammeverk

[Ny lov om universitet og høyskoler](#) som vil gjelde fra 1 august 2024 sin § 15-2 Database for forskningsinformasjon omhandler NVA.

§ 15-2 Database for forskningsinformasjon - En database for forskningsinformasjon skal gi oversikt over og tilgjengeliggjøre forskningsprosjekter, publikasjoner, forskningsformidling og datasett fra forskning mv., og slik legge til rette for åpen tilgang til forskningsresultater og data, effektiv forskningsadministrasjon og for forskning, statistikk og analyse på feltet. I databasen kan det behandles personopplysninger så langt det er nødvendig.

Departementet kan pålegge universiteter og høyskoler, regionale helseforetak og institutter som mottar offentlig finansiering av forskning, å rapportere til databasen.

Departementet kan gi forskrift om rapporteringsplikten og om behandlingen av personopplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvilke personopplysninger som kan behandles, og om hvem, og om innhenting, viderebehandling, utlevering og tilgang til personopplysninger.

Denne paragrafen er mer omfattende enn dagens §7-7 i eksisterende lov om universitet og høyskoler, og legger etter Sikt sin oppfatning bedre til rette for NVA sin hensikt og funksjonalitet.

Loven vil også få en [tilhørende forskrift](#) som er under utarbeidelse, for tiden på høring med høringsfrist 21 mai 2024. I forslaget til forskrift § 10-3 Database for forskningsinformasjon, er i forslaget følgende:

I database for forskningsinformasjon etter universitets- og høyskoleloven § 15-2, kan det behandles slike personopplysninger om forfattere, deltakere i forskningsprosjekt og opphavere:

a. fødselsnummer eller d-nummer

b. navn

c. statsborgerskap

d. digital person-identifikator

e. opplysninger knyttet til stilling, arbeidssted og forskningsprosjekt.

Personopplysningene i databasen kan utleveres og sammenstilles til forskning, statistikk og analyse i samsvar med formålet i universitets- og høyskoleloven § 15-2. Opplysningene kan også utleveres til de forskningsinstitusjonene som den registrerte har en tilknytning til, til bruk i deres forskningsadministrasjon.

Opplysningene kan utleveres uten hinder av taushetsplikt. Opplysningene i databasen med unntak av opplysningene som nevnt i første ledd bokstav a og c, er offentlig tilgjengelige.

SIKT – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør er ansvarlig for driften av databasen og er behandlingsansvarlig for personopplysningene i den.

Sikt er av den oppfatning av lovens § 15-2 er et godt grunnlag for å drifte samt videreutvikle NVA. Sikt er i dialog med Kunnskapsdepartementet om utforming av forskriften og vil gi høringsinnspill på denne. Vi tror blant annet at forskriftens første setning kan bli mer dekkende ved å erstatte formuleringen «*kan det behandles slike personopplysninger om forfattere, deltakere i forskningsprosjekt og opphavere*» med «*kan det behandles slike personopplysninger om bidragsyttere*». Vårt arbeid med høringen er pågående.

Ut over dette vil Sikt sine generelle vilkår for tjenesteleveranser også gjelde for NVA, i tillegg til tjenestespesifikke vilkår slik disse til enhver tid er publisert på [Sikt sin nettside](#). Den enkelte institusjon vil inngå tjenesteavtale med Sikt, siste versjon (1.3) er vedlagt saken.

Vurdering

Til tross for en krevende innspurtsfase i Cris/NVA-prosjektet og mange og nyttige tilbakemeldinger og innspill fra brukere og i særdeleshet den eksterne testgruppen, spesielt rundt feil som avdekkes og manglende funksjonalitet, er det Sikt sin oppfatning at tidsplanen slik den er presentert ovenfor er realistisk. Et usikkerhetsmoment er selvfølgelig resultatene etter akseptansetesten som er planlagt i perioden 29-30 april 2024.

Prosjektets styringsgruppe følger prosjektet tett og gir gode bidrag som sikrer en hensiktsmessig fremdrift i perioden frem til full overgang medio september.

Kunnskapsdepartementet samt UHR og FFA holdes løpende oppdatert om prosjektets fremdrift.

Sikt sender brev til samtlige institusjoner som er brukere av dagens Cristin og de institusjonelle vitenarkivene med relevant informasjon i forbindelse med overgangen til NVA.

Det vil gjennomføres flere webinarer frem mot og i løpet av innfasingsperioden og i tillegg distribueres det løpende nyhetsbrev fra Cris/NVA-prosjektet.

Vedlegg

PS-FK-12-24 Vedlegg 1: NVA testgruppe notat fra workshop hos Sikt, Trondheim 22-24 november

PS-FK-12-24 Vedlegg 2: Utkast til protokoll fra møte i Cris/NVA-prosjektets styringsgruppe 21 mars 2024

PS-FK-12-24 Vedlegg 3: NVA Leveranseavtale v 1.3